

Az Ohrwurm-jegyzetekből

Így telik el egy lószagú élet

Pünkösöd vasárnapján a Ruszin fiú elővette az iskolai füzetét, és kövérkés, lágy húsú anyja orra alá dugta. Mutatta neki, hogy lószagú. Ruszinné bosszúsán rázta a fejét, két oldalról összetapsolta a füzetet, és elviharzott. Volt egy kopogós papucs, pedig a papucskok arra valók, hogy a városi lakásokban csönd legyen. Már megint a lószag, súgta odakint Ruszinnak. Férj és feleség együtt főzött: együtt hámozták a krumplit, vágták szeletekre, rakták lapra-lap a tepsibe. Sózták, borsozták. A Ruszin lánynak vendége volt. Ültek a földön, a hegyes kis sarkukon, ami jólesően a fenekükbe ékelődött. Játszottak tanulás helyett. A Ruszin lány egyszer csak előregörnyedt, és arcát a szőnyegnek nyomva kérte az osztálytársát, hogy tegyen így ő is. Mint valami imaszőnyegen. A barátnő csak tessék-lássék csinálta, amire a Ruszin lány kérte, úgyhogy meg kellett fogni a tarkóját, és nyomni lefelé, amíg az orra szét nem lapult a tölgylevélmintás szőnyegen. A Ruszinék gyerekei egyre konokabbak és erőszakosabbak. Igen, mondta a barátnője, érzem, és az arcvonásai viszolygást mutattak. Pedig a Ruszin lány hetek óta mondja, hogyan állnak a dolgok. Alaposan kezet mostak, és mentek ebédelni. A vendéglánynak Ruszinról Ruszinnéra, Ruszinnéről a bátyra járt a tekintete. Az apa föl-szúrt a villájára egy szelet megpörkölődött szelű krumplit, és a szájába tette. Aztán fölszelte a húst. Ruszinné arról kérdezte a lányokat, hogy végeztek-e már a tanulással. A Ruszin fiú ölébe húzta a terítő csücskét, markolászta, s mikor a szülei nem néztek oda, óvatosan ráhajolt, megszagolta. A Ruszin lány észrevett valamit a barátnője orrán. Megkocogtatta villával a tányérja szélét, majd a saját orrára bökve jelezte neki, hogy piros. A vendég vállat vont. Az ő orra, de Ruszinék lószagú szőnyege. Eltelt valahogy az ebéd: szóba került, hogy a szentlélek állítólag kiárad. A szülők elvonultak a nappaliba, bekapcsolták a rádiót, följebb vették a hangerőt. Szépen, fokozatosan tudják följebb és följebb srófolni a hangerőt, büszkéek erre a tudásukra, és remélik, hogy gyermekeik is megörökölték ezt a képességüket. Odaát, a konyhában a gyerekek leszédtek az asztalt. A Ruszin lány megragadta a báty karját, marokra fogta a fehér pünkösdi terítőt, és dühödten az orra alá dörgölte. Azt hiszed, nem tudom, sziszegte a Ruszin fiú. Enni is alig bírtam. Aztán fogták a terítőt, és suttymban begyömösölték – ököllel begyűrték – abba az áttört falú szennyestartóba, ami a koszos zokni szagát sem fogja föl, nemhogy a lószagot. Halkan rácsukták a fürdőszobaajtót. A vendéglány közben ijedten állt egyik lábáról a másikra. Ne haragudj, amiért nem hittem neked, mondta a Ruszin lánynak. Ruszinék rádiójátékot hallgattak. A szülők a fotelben ültek, finom mozdulatokkal elszívtak egy-egy szál vékony cigarettát. Az apa ujjai maguk is, mint a puha dobozos, farzsebben hordott cigaretták. A hangjáték egy vi-

szontagságos életű gyermektelen férfiről szólt, de a szülők nehezen hitték, hogy egy gyermektelen férfi élete különösképpen viszontagságos lehet. A lányok a kanapén ültek: föl húzott lábuk fedezékében egy-egy duzzadt műbársony párnának támasztották a hátukat, és nem volt véleményük, csak orruk. A Ruszin fiú mellkasán összefont kézzel, durcás arckifejezéssel, a szekrénynek dőlve hallgatta a műsort. Mit állsz ott, mint egy ló, bökte oda neki Ruszinné, mire a férj villámló tekintettel a feleségre nézett. Délután strandra mentek. Napokkal korábban eltervezték, hogy így lesz. A Ruszin lány barátnője kapott egy kétrészes kölcsönfürdőruhát, amit már a lakásban a pólója alá vett. Sárga volt, és egy picit nagyobbnak látszott benne a melle. A szülők mentek elől, útközben a szentlélek kiadásáról meg a gyermektelen férfiakról beszélgettek. Mögöttük baktatott a fiú, hóna alatt a gyékényekkel. A Ruszin lány belekarolt a barátnőjébe, és fél szemmel a szülők hátát lesve szaglászni kezdett. Most már te is lószagú vagy, súgta minden szépítés nélkül. A kasszánál családjegyet vettek. A matracárusnál mind az öten megfogdostak egy háromszemélyesnek mondott, feszesre fújt krokodilt, de aztán mentek tovább. A napozóréten Ruszinné rengő karizmokkal terítette le a gyékényeket. Már magát a szót is, hogy rengő, szeretem, gondolta Ruszin. Ásványvizet és lángosokat vettek. A gyerekek nem voltak hajlandók ráfeküdni a lószagú gyékényre, a lángosra pedig annyi fokhagymát kentek, hogy elnyomjon minden más szagot. Mentek a medencékhez, mentek a rugókra szerelt játék állatokhoz – volt ott egy nem lószagú ló –, pedig ehhez a két lány is túlkoros, nemhogy a fiú. Fölmásztak az óriáscsúszdára, aztán úsztak komoly arccal egymás farvizén. A kurva lószag, mondta Ruszin a feleségének, ahogy a gyerekek után nézett. Ruszinné azt mondta, hogy igen, igen. Kifogytak az ötletekből, tehetetlenek érezték magukat. Ruszin végül az oldalára fordult, és arcát a felesége combárnyékába igazítva elszenderedett. Estére kiázott a gyerekek bőre. Ráncosak lettek és töppedtek, mint a Ruszin nagymama, csak hát ugyanolyan lószagúak, mint strandolás előtt. Csodás nap volt, lelkendeztek a Ruszin szülők este, már a lakásban. Feledhetetlen, nem igaz? Szép volt, ahogy a fagyalittömböt kapargatták, és csokoládé bőrödött a kanálra. Bort bontottak, de valamiért elfelejtettek tölteni belőle. A talpas poharak mindenestre üresen is szépen csengenek. A vendéglány kibújt a sárga fürdőruhából, aztán eljött az idő, hogy a testvérek kikísérjék a lifthez. Nem volt jó kedvük, mert a szennyesbe gyúrt ünnepi terítő miatt kijárt még nekik egy-egy lószagú pofon. A hűvös lépcsőházban a lányok összeölelkeztek. Ne haragudj, mondta még egyszer a vendég. A testvérek visszaoldalogtak a lakásba, s mert a szüleik filmet néztek, ők is bevaccolódtak a tévé elé. Az üresen maradt borospoharak egyikébe éjfél előtt néhány perccel koppanva beleesett egy sűrű foltos címeres poloska, az Isten megváltó fia.

Barlangászok

Sikerest barlangászokról kérdezem. Valószínűleg sok idő telt el, mióta legutóbb róluk beszélhettem, mert készségesen válaszolgat. Amikor barlangászokról hallok, kezdi Sikeres, azonnal felkapom a fejem. Ha az utcán, a hírekben, a munkahelyemen barlangászokról hallok, vagy akár csak egyetlen magányos barlangászról, úgy érzem, hogy most végre meg fogok tudni valami fontosat. Ha a helyközi buszon zajosan csörömpölnek az ablaktáblák, netán vadul zakatol a vonat, én a barlangász szót már a ritmusáról, a mássalhangzó-torlódás körüli hűhóról is felismerem. Mikor pedig külföldre visz az utam, akkor az idegen nyelvek tagolatlan hangzófolyamaiból is egykönnyen kihüvelyezem, ha valaki éppen barlangászokról talált mondani valamit. A barlangászokat ugyanakkor az idegrendszerem minden esetben, így külföldön is magyarnak könyveli el, teszi hozzá szinte álmétkodva Sikeres. Ha ugyanis a földkerekség bármely pontján – és mi tagadás, mondja, én aztán sokat utazom – aktív vagy nyugdíjba vonult, engedély nélküli vagy egyleti barlangászokról esik szó, akkor én rögtön úgy gondolok rájuk, mint akik magyarok. Magyar barlangászok magyar nyugdíjjal, kérdezem Sikerest, s ő buzgón bólogat. Hagyom, hogy kedvére folytassa. Van, hogy meghallom, barlangász, és én máris úgy hegyezem a fülem, mint egy vécében, ahol valakik, akik a jelenlétemről mit sem tudnak – és ha lehajolnának, sem láthatnák a siralmas cipőmet, a bokámra eresztett nadrágomat –, éppen az én szeretteimről mondanak elítélő szavakat. Ha tehát barlangászokról hallok, akkor elháríthatatlanul sajnos arra is gondolnom kell, hogy a szeretteim „alattomos, gyáva, tudatlanságukra büszke” emberek – közben persze önkéntelenül felrántom a lábam. Sikeres ezt be is mutatja ott, a fotelében, úgyhogy együtt nevetünk: én a térdemet csapkodva, ő felhúzott lábbal. Szóval mikor megüti a fülem, barlangász, folytatja Sikeres, akkor nekem, bárhol is vagyok, a biztonság kedvéért úgy kell tennem, mintha egyáltalán nem figyelnék oda. Mintha oda se bagóznék. Ha tehát valahol valakik arról társalognak, hogy barlangászok itthon vagy más-
hol beszorultak egy föld alatti üregbe, amit vízzel telt, szűk kuszodák rekesz-
tenek el a külvilágtól, én szépen elfordítom a fejem egy semlegesnek tetsző másik irányba, ahol, mondja, szemlátomást nem csupán barlangászok, de még barlang-
ászokról beszélő emberek sincsenek, közben igyekszem még a tekintetem fóku-
szával, a lábfejem irányával is azt kifejezni, hogy engem éppen ezek a nem bar-
langász, nem barlangászokról beszélő emberek érdekelnek, vagyis tehát éppen a
barlangászoknak ez a figyelemre méltó hiánya. Ha valakik valahol – és én,
mondja Sikeres, minden nagyképűség nélkül állíthatom, hogy a barlangászokról
beszélő embereket szinte már az előtt felismerem, hogy kimondanák, barlangász
– megemlítik, hogy bajba jutott barlangászok megmentésére expedíció indult,
egy bátor, négy-öt fős csapat, amely persze maga is barlangászokból áll, akkor én
őszinte érdeklődést mutatva, a tapintat – tapintatlansággal közös – határait épp
csak hogy át nem lépve választok ki magamnak egy semmiről sem szóló másik
beszélgetést, hiszen, mondja Sikeres, ez a tettettett közöny kivételesen a tudás
záloga. Miközben Sikeres ezt állítja, talán észre sem veszi, hogy a tekintete fóku-
sza, de még a lábfeje is elfordul abból az irányból, ahol történetesen én ülök, pe-
dig hát én őt éppen barlangászokról kérdezem. Elszomorít a viselkedése.

Egyszer-másszor, panaszojja Sikeres, olyan meggyőző erővel alakítom a szerepem, hogy a semleges ügyekről társalgó emberek végül lefülelnek, így aztán kedvesen, nyájasan szóba kell elegendnem ezekkel a nem barlangász, s még csak nem is barlangászokról beszélő idegenekkel, miközben igazából – vagy ahogy a barlangászok mondják, igazándiból – ölni tudnék, amiért most már nem követhetem figyelemmel azt a másik, barlangászokról szóló beszélgetést. Van, hogy meghallom, barlangász, nekem meg ökölbe szorul a kezem, a színlelt undortól összerándulnak az arcizmaim, mintha nekem barlangászokról beszélgető emberek közelében megmaradni is emberfeletti erőfeszítéseembe kerülne. Bevallom, foglalja össze Sikeres bágyadtan: olykor megesik, hogy a túlontúl jól sikerült álca miatt végül egyetlen árva szót sem sikerül elcsípni abból a másik beszélgetésből azon kívül, hogy barlangász, vagy hogy barlangászok. Sikeres elhallgat. Lemondóan bólint, majd azt mondja: pedig nincs annál felemelőbb, mikor külföldi üregekből mentenek ki magyar barlangászokat, magyar üregekből külföldieket. Mindezt persze magamnak köszönhetem, szögezi le Sikeres könnyekkel a szemében, én pedig nem mondok ellent, csak együttérzőn bólogatok. Láttam már sírni is. Jól emlékszem, mi történt Sikeressel évekkkel ezelőtt, mikor egy karsztüregben hipotermiás iskolásokat találtak. Sikeres most a lábát lóbálja, rajta a siralmas cipővel. Ebből megértem, hogy barlangászokról többet ma nem beszélhetünk. Edd meg, amit főztél, mondja magának Sikeres, és mint aki napok óta törött tagokkal fekszik egy hűvös vakágban, feltápászkodik. Mikor kikísér, azért eszembe jut valami: hogy a bizalmába avasson, izgalmasabbnak és értéke-sebbnek lásson, egyszer majd azt füllenem neki, hogy a rokonaim közt – akik igazándiból alattomos, gyáva, tudatlanságukra büszke emberek – akad egy barlangász is. Odáig persze nem mernék elmenni, hogy azt mondjam, magam is barlangász vagyok.